MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Kun puolueella on pakka sekaisin, kannatusluvut miinuksella ja visiotkin vähän kateissa, alkaa eripura. **MARJA TYYNISMAA ILKASSA**

Soini ja Sipilä lähtivät talkoisiin

Pääministeri Jyrki Kataisen (kok.) hallitus sai kehysriihen aattona sunnuntaina oppositiolta mukavan myötäjäisen neuvotteluihin. Perussuomalaisten puheenjohtaja Timo Soini ja keskustan puheenjohtaja Juha Sipilä lähtivät hallituksen takuumiehiksi sosiaali- ja terveyspalvelujen (sote) uudistamisessa.

Neljän suurimman puolueen puheenjohtajat sopivat sunnuntaina sote-uudistuksen raamista. Sote-palveluista vastaa tulevaisuudessa viisi niin sanottua erva-aluetta.

Yliopistosairaaloiden ympärille rakennettavat erityisvastuualueet ottavat järjestämisvastuun sekä perusterveydenhoidosta, erikoissairaanhoidosta että terveys- ja sosiaalipalveluista.

Oppositiopuolueiden aktiivinen osallistuminen hallituksen keskeisen hankkeen päätöksentekoon on erittäin poikkeuksellista, vaikka Katainen kutsuikin opposition jo kuukausi sitten neuvottelemaan julkisen talouden sopeuttamisaikataulusta.

Sopu yllätti pääministerinkin. Kataisen mukaan hän ei olisi vielä kaksi viikkoa sitten uskonut, että hallitus ja oppositio voisivat löytää toisensa. Päätös yllätti myös opposition ja pienempien hallituspuolueiden edustajat.

Koko sote-uudistuksen valmistelu on ollut poikkeuksellista. Hanketta on viety eteenpäin asiantuntijoiden ja kuntapäättäjien kovasta vastustuksesta huolimatta. Hallitus myös sitoi sote-uudistuksen kuntauudistukseen. Kuntarakenteen muutokselle annettiin vauhtia muun muassa uhkaamalla kuntia pakkoliitoksilla.

Viimeisessä vaiheessa hallitus lähetti sote-esityksensä lausuntokierrokselle kuntiin, vaikka tiedossa oli, että esitys oli perustuslain vastainen. Kunnilla olisi ollut muutakin tekemistä kuin antaa turhia lausuntoja. Hyvästä valmistelusta ja hallinnosta ei sote-uudistuksen yhteydessä ole näkynyt mitään merkkejä.

Vaikka ratkaisun yksityiskohdat ovat vielä auki, merkitsee se suuria muutoksia kuntien rooliin. Kunnat muuttuvat palvelujen tarjoajasta niiden tuottajaksi.

Merkittävää on, että sote-uudistuksen ja kuntauudistuksen välinen kytkös poistuu. Kuntien tulevaisuuden rooli tarkentuu kevään aikana peruspalveluministeri Susanna Huovisen (sd.) johtamassa parlamentaarisessa ohjausryhmässä. Ydinkysymys on, miten erva-alueiden rahoitus järjestetään.

On hyvä sekä kuntien että muiden toimijoiden kannalta, että hallituksen sote-sekoilulle laitettiin tällä erää piste. Kiire uudistuksen toteuttamisessa kuitenkin jatkuu. Alkupisteeseen palautunutta uudistusta koskeva lakiesitys on tarkoitus antaa eduskunnalle ensi syksynä. Esityksen sisällöstä riippuu, jatkuuko opposition ja hallituksen sopuilu.

Hallituksen erittäin epäsuositun hankkeen tukeminen on suuri riski oppositiopuolueille. Ilman opposition apua hallitus olisi saattanut hukkua sote-soppaan.

Vaikka sekä Soini että Sipilä pitävät ratkaisua erittäin hyvänä, saattavat puolueiden äänestäjät olla eri mieltä. Vaikka ratkaisu muistuttaa etäisesti keskustan ajamaa kotikunta-maakuntamallia, siirtyy päätöksenteko ja valta kunnista viidelle sote-alueelle.

Sipilää on jo ehditty syyttää omavaltaisuudesta ja puolueen päätösten unohtamisesta. Sipilän otteet kertovat joka tapauksessa uudesta poliittisesta kulttuurista. Politikoinnin sijaan hän etsii ratkaisuja riippumatta siitä, onko puolue hallituksessa vai oppositiossa. Vastuun pakoilusta ja yhteistyökyvyttömyydestä Soinia ja Sipilää ei voi nyt syyttää.

On epätodennäköistä, kykeneekö edes oppositio pelastamaan Kataisen eripuraista hallitusta. Jos hallitus selviää kehysriihestä, edessä on muun muassa ydinvoimalapäätös.

Joka tapauksessa oppositio antoi hallitukselle mahdollisuuden.

JUSSI NUKARI/LEHTIKUVA

Oppositiopuolueiden puheenjohtajat Timo Soini (ps.) ja Juha Sipilä (kesk.) lähtivät sote-uudistuksen takuumiehiksi.

> **Epäsuositun hankkeen tukeminen on suuri riski oppositiolle.**

Talvet lyhenevät

Loppuunsa kuluva talvi on taas antanut aihetta säiden ihmettelylle. Lähes koko maassa perinteinen pakkastalvi on jäänyt näkemättä – lumenpuute on pakottanut perumaan lukuisia urheilutapahtumia.

Ilmaston lämpeneminen aiheuttaa kasvavaa vaihtelua totuttuihin vuodenaikoihin. Myös sään ääri-ilmiöt, kuten myrskyt ja rankkasateet lisääntyvät.

Ihmisten arjen lisäksi ilmaston muuttuminen vaikuttaa erityisesti luonnonkiertoa hyödyntäviin elinkeinoihin. Ruuantuotannolla ja metsätaloudella on suuri vaikutus koko kansantaloudelle.

Esimerkiksi puunkorjuussa säiden kausivaihtelu aiheuttaa keskimäärin 100 miljoonan euron lisäkustannukset vuosittain (MT 24.3.). Korjuussa käytettävää kallista kalustoa joudutaan seisottamaan tai siirtelemään paikasta toiseen, kun sula maa ei kanna koneita. Kuluneena rospuuttotalvena keskiarvokustannus ylittynee reippaasti.

Ilmastonmuutos pakottaa koko korjuuketjun parempaan varautumiseen. Se tarkoittaa muun muassa hakkuiden tarkempaa suunnittelua, tasaisesti käyvää puukauppaa sekä korjuukaluston kehitystyötä.

Parempi varautuminen koskee myös maataloutta. Talvien lyheneminen tietää sekä pelloille että metsiin sääriskin lisäksi uusia kasvitauteja ja -tuholaisia.

Lauhan talven kaikkia harmeja ei vielä tiedetä. Syysviljat ovat suuressa osassa maata joutuneet talvehtimaan lumettomilla ja märillä pelloilla, minkä vuoksi talvituhoilta tuskin säästytään. Maaseudun tieverkon kunto on luku sinänsä.

Ilmastonmuutos pakottaa luonnonvaraalaa sopeutumaan. Sekä sopeutumistarve että ilmastotoimet tulisi maa- ja metsätaloudessa nähdä myös mahdollisuutena.

Maaseudun elinkeinot eivät ilmastokysymyksessä ole ongelma, vaan keskeinen osa sen ratkaisua.

VIERASYLIÖ

Uusiutuviin energialähteisiin siirtyminen on edelleen hidasta

Lancasterin yliopiston sosiologian professori John Urry tuo yhteiskunnan mukaan ilmastonmuutoskeskusteluun, jota tähän asti on hallinnut uusliberalistinen talousajattelu.

Urryn mukaan fossiilienergiaan nojaavien yhteiskuntarakenteiden on muututtava, mikäli demokraattisen elämän halutaan maapallolla jatkuvan.

Urry toteaa, että muutosta uusiutuvien energianlähteiden käyttöön ei merkittävästi tapahdu. Kehittyvillä mailla, kuten Kiinalla, on vielä pitkä tie länsimaiden tasolle, ja tämä taso on saavutettava fossiilienergiaan perustuvalla tuotannolla. Vasta sen jälkeen uusiutuvat energianlähteet voivat tulla merkittävämpään käyttöön.

Maailmantalous rakentuu fossiilisten polttoaineiden varaan, ja niihin perustuvat talouselämän haltijoiden suuret tulot ja vauraus. Saavutetuista asemista ei luovuta, ja nämä samat piirit ovatkin Urryn mukaan energiamuutoksen kovimpia vastustajia.

Biotalouteen siirtyminen on pysähdyksissä

Muutosta uusiutuvien energianlähteiden suuntaan on vähissä määrin tapahtunut, mutta fossiilipolttoaineilla on vielä pääosa maailman energiantuotannossa.

Esimerkiksi Itävalta ja naapurimme Ruotsi ovat hyvällä alulla biopolttoaineiden käytössä, mutta Suomessa bioenergiakehitys on pysähdyksissä ja valtiovalta näyttää tukevan vanhoja, pääosin fossiilisiin polttoaineisiin perustuvia rakenteita.

Kun seuraa pitemmältä ajalta valtiovallan suhtautumista bioenergiaan, kielteinen asenne tulee selvästi esiin.

Esimerkkinä mainittakoon, että kansanedustaja Pekka Vilkuna sai eduskunnassa hyväksytyksi lain, joka mahdollisti biokaasun käytön verottomana liikennepolttoaineena. Valtiovarainministeriö esti kuitenkin lain välittömän toimeenpanon. Ministeriön virkamies otti lain tarkasteltavakseen ja piti sitä hallussaan vuoden.

Tämänkään jälkeen ministeriö ei päästänyt lakiesitystä käsistään vaan lähetti sen vielä puoleksi vuodeksi Euroopan unionille hyväksyttäväksi, vaikka EU ei tätä vaatinut. Laki sai presidentin hyväksynnän lähes kaksi vuotta eduskuntakäsittelyn jälkeen, kesäkuussa 2006.

Tärkeäksi osoittautui myös valtiovarainministerin kannanotto joulukuulta 2007. Siinä mainitaan muun muassa: ”Uusiutuvan energian käytön edistämisessä on tärkeää panostaa ensisijaisesti uuden teknologian kehittämiseen puunjalostusteollisuuden yhteydessä.” Lausumassa kiinnittyy huomio siihen, että pientuottajista ei ole mainintaa.

> **Energiankierrätykseen liittyy luontevasti ravinteiden kierrätys.**

Tämän jälkeen käytiin pitkään keskustelua siitä, minkä kokoisiin reaktoreihin voidaan myöntää syöttötariffi ja valtion tuet.

Kiistelyn jälkeen päädyttiin kokoluokkaan, joka jo silloin tiedettiin maatilayrityksille liian suureksi.

Työvoima- ja elinkeinoministeriö esitti pienimmäksi reaktorikooksi sataa kilowattia. Maa- ja metsätalousministeriö esitti, ettei kokorajoitusta tulisi ollenkaan vaan kaikki koot hyväksyttäisiin tukien piiriin. Samaa esittivät myös monet kansanedustajat.

Työministerin esitys tuli kuitenkin eduskunnassa hyväksytyksi. Tämä päätös tehtiin ennen viime eduskuntavaaleja, edellisen eduskunnan aikana.

Maatiloilla paljon raaka-aineita

Tehty päätös estää ennen kaikkea biokaasulaitosten rakentamisen pienehköille maatiloille. Niillä tulisivat kysymykseen 15–30 kilowatin reaktorit, ja meikäläisittäin suurehkoillakin tiloilla tarvittaisiin vain 50 kilowatin reaktoreita.

Biokaasu on monipuolinen tuote. Esimerkiksi sikatila saa siitä tarvittavan lämmön ja sähkön, ja myös lannoiteostoilta säästytään, sillä energiankierrätykseen liittyy luontevasti ravinteiden kierrätys. Kun lisäsyötteeksi on otettu teurastamojätettä, saadaan lannoitteeksi sopivaa jätelientä niin runsaasti, ettei ostolannoitteita juuri tarvita. Tila säästääkin tarvikeostoissa vuosittain 150 000 euroa.

Suomen maatiloilla on runsaasti kaasutukseen sopivaa kasvipohjaista energian raaka-ainetta.

Dosentti Ari Lampisen tutkimusten mukaan meillä riittäisi peltoa energiantuotantoon niin runsaasti, että 700 000 autoa saisi tuolta alalta vuotuisen polttoaineensa. Rakennustekniset sovellutukset ovat edenneet niin pitkälle, että biokaasureaktori toimii kannattavasti jo pienessä 20 lehmän navetassa.

Valtiovalta tukee suuria tuottajia

Suomen energiantuotanto myötäilee yleismaailmallista kaavaa, on oikeastaan sen pienoismalli. Meilläkin nykyiset omistajat pitävät tiukasti kiinni oikeuksistaan, eikä siirtyminen uuteen aikakauteen ja uusiutuviin energiamuotoihin näytä mahdolliselta.

Muutos merkitsisi tuotannon siirtymistä pienille ja keskisuurille yrityksille ja samalla kokonaan uusille tuottajille, joista esimerkkinä maatalouden harjoittajat. Ilman heitä ja muita pientuottajia energiauudistus ei meillä Suomessa voi onnistua. Suurtuottajat ovat saaneet kuitenkin jatkuvasti pyrkimyksilleen valtiovallan tuen.

Professori John Urry näkee, että loppuvista fossiilisista polttoaineista luopumiseen ei maailmassa löydy taloudellista eikä poliittista tahtoa. Kilpailu niistä kiristyy, ja heikoimmat valtiot joutuvat niistä ensiksi luopumaan, jolloin koko maailma köyhtyy. ”Olemmeko matkalla kohti katastrofia, levottomuuksien ja sotien leimaamaa elämää, jossa vahvimmat valtiot taistelevat luonnonvaroista?”

Aivan selvää vastausta kysymykseen kirja ei anna, mutta lukija voi kuvitella vain yhden vaihtoehdon – lopullisen katastrofin. Lukukokemus on vaikuttava ja maailmankuvaa synkistävä.

ERKKI RAUDASKOSKI
Kirjoittaja on rovaniemeläinen agronomi ja maataloustoimittaja.

PÄIVÄN KUVA

SEPPO OJALA

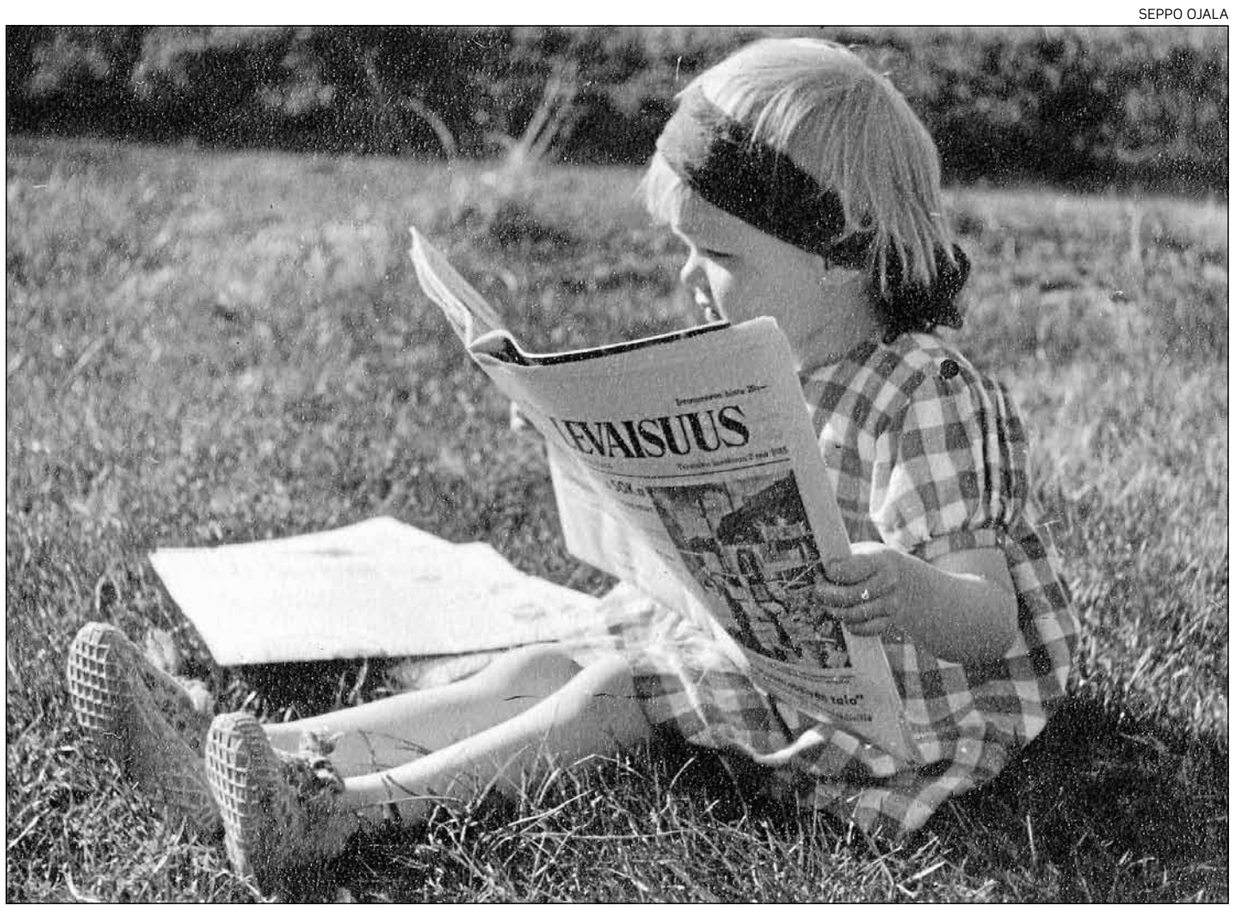

Televisiomainoksen tunnelmaa

MT:n tv-mainoksissa on ihastuttanut erityisesti lehteä lukeva pikkutyttö. Vanhoja kuvia penkoessaan lukijamme Jaakko Ojala huomasi, että MT:n mainokselle löytyy katetta jo 60 vuoden takaa. Hänen veljensä Seppo kuvasi tyttärensä Marja-Leenan 1950-luvun alulla Köyliön Tuiskulassa Korpi-Ojalan pihanurmella.

Päivän kuva -ehdotuksia voi lähettää MT:n toimitukseen osoitteeseen lukijankuva@maaseuduntulevaisuus.fi. Julkaistuista kuvista maksetaan palkkio.

KOLUMNI: EIJA MANSIKKAMÄKI

Sopu syntyi, mutta jatkuuko sotku?

Hallituksen kehysriihi jatkuu tätä kirjoittaessani, mutta jotakin valmista on jo tullut. Yllättäen, pyytämättä ja jo sunnuntaina. Nimittäin sote-ratkaisu.

Kokonaista kolme vuotta asiantuntijat olivat työstäneet ja poliitikot vedelleet hihoistaan erilaisia malleja kansalaisten sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämiseksi. Niitä hinkattiin ja haukuttiin, kansliapäällikköä ja ministeriä vaihdettiin, seiniin ja perustuslakiin törmäilty, ja sitten – simsalabim!

Malli oli valmis.

Lopputulos on rajumpi kuin työryhmissä oltiin mietitty, oppositiosta vaadittu tai hallituksessa ajettu. Se näyttää harvinaisen tasapuoliselta: kaikilta kunnilta lähtee valta.

Eipä tarvitse naapurusten kyräillä, kuka lakkauttaa ja kenen terveysaseman, mitä jää ja mihin ja kuka maksaa viulut.

Mutta ei tämä ole tällä selvää. Lain kirjoitustyö alkaa ja piru piiloutuu yksityiskohtiin. Pykäliä viilaavat asiantuntijat ja kaikki puolueet. Periaatteista pitäisi olla selvyys toukokuussa ja lain valmis syksyllä.

Kiirettä ja kiistanaiheita riittää: rahoituksesta sairaaloiden ja neuvoloiden sijaintiin, henkilökunnan sijoittelusta ja palkoista ja yksityisten firmojen ja kuntien rooliin. Moni kunta kokee varmasti kuuluvansa väärään sote-alueeseen ja maksaa väärää määrää rahaa yhteiseen kassaan.

Sote-sotku siis jatkunee, vaikka maali on päätetty.

> **Lopputulos on tasapuolinen: kaikilta kunnilta lähtee valta.**

Auttoiko tähänastisen sovun saamisessa se, että kehysriiheen oli ladattu etukäteen ennätyksellisiä odotuksia rakenne-, säästö- ja veropäätöksistä, vaalit lähestyvät ja SDP tarvitsi profiilinnostoa kuumenevan puheenjohtajakisan vuoksi?

Vai alkoivatko kotimaiset kuntakuviot tuntua liian pieniltä riideltäviksi, kun naapurissa kuohuu ja pärskeitä pelätään täälläkin?

Ryhtiä piti näyttää ja tulosta syntyä.

Vai auttoiko asiaa opposition aloitteellisuus ja hyvä tahto? Ainakin keskustan puheenjohtaja Juha Sipilä esiintyi tiedotustilaisuudessa valtakunnanneuvottelijan elkein.

”Kaikki tinkivät periaatteistaan”, pääministeri Jyrki Katainen (kok.) julisti ja hehkutti Sipilän kanssa hyvää yhteistyötä, uskomatonta lopputulosta ja hienoa perinteistä suomalaista tapaa sopia asioista. (Ei kai sentään saunassa ja miesten kesken? Ja miksei näin hyvää tapaa ole käytetty aiemmin?)

Perussuomalaisten Timo Soini oli vaisumpi. Hän ei tosin olekaan hinkunut samoihin pöytiin vihreiden ja vasemmistoliiton kanssa. Puoluesihteeri on varoittanut jopa SDP:n voivan olla hallitusyhteistyön ulkopuolella, jos Antti Rinteestä tulee uusi puheenjohtaja.

Piirtyikö sote-sopuun siis myös hallituspohja?

Yksi hävisi: kuntaministeri Henna Virkkunen (kok.), johon kuntauudistus ja ”vahvojen peruskuntien” markkinointi on henkilöitynyt. Kuntaliitoksia ei nyt tarvita, kun rahat tulevat tulevat viidestä hanasta ja palvelut rahojen mukaan.

Onneksi Virkkunen ehätti ilmoittautua eurovaalikisaan. Jos aiemmin näyttikin siltä, että kuntahässäkästä suivaantuneet äänestäjät saattaisivat työntää hänet Brysseliin ja naispaikalle komissioon ja vaarantaa siten Alexander Stubbin tien, nyt kävi epävarmaksi, riittävätkö sympatiaäänet läpimenoon.

eija.mansikkamaki@maaseuduntulevaisuus.fi

LEHTIKATSAUS

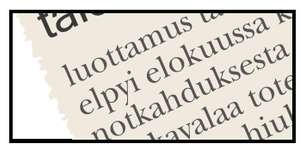

Urpilaisen ote lipeämässä

Keskisuomalaisen mukaan SDP:n puheenjohtajan Jutta Urpilaisen asema horjuu. *”Sosiaalidemokraattien puheenjohtaja, valtiovarainministeri Jutta Urpilainen on joutunut altavastaajaksi puheenjohtajataistelussa. Ammattiliitto Pron puheenjohtaja Antti Rinne on Helsingin Sanomien laskelmien mukaan ohittanut puoluekokousedustajissa istuvan puheenjohtajan.”*

”Rinne on toimihenkilöammattiliiton puheenjohtaja, mutta silti hänessä on iso ripaus rasvanahkaduunaria. Opettajankoulutuksen käynyt Urpilainen puolestaan leimautuu ammattipoliitikoksi ja karttakeppiä heiluttavaksi itsetietäjäksi.

Rinnettä kannattaa tällä hetkellä ehkä noin 44 prosenttia ja Urpilaista 31 prosenttia vastanneista puoluekokousedustajista.”

”Tilanne osoittaa, että Urpilainen saattaa hävitä Seinäjoella 9. toukokuuta pidettävän vaalin. Paljon vaikuttavat aivan lähiviikot. Ratkaisevaa voi olla kehysriihi. Jos SDP ei saa tavoitteitaan lävitse, puolueväki menettää uskonsa johtajaansa.”

Taas taistellaan suvivirrestä

Suomenmaa valittelee apulaisoikeuskansleri Mikko Puumalaisen kantaa koulujen uskonnollisiin tilaisuuksiin. Puumalainen näkee ongelmia esimerkiksi aamunavauksissa ja päättäjäisjuhlissa, joissa on virsiä tai rukouksia. *”Äärimmäisen harva tässä mitään ongelmaa näkeekään. Suvivirren laulamisen kevätjuhlassa voi hyvin tulkita niin, että se ei ole uskonnon harjoittamista, vaan osa suomalaista kevätjuhlaperinnettä.*

Suuren suomalaisen enemmistön olisikin syytä jo ryhdistäytyä ja torjua pienen vähemmistön valitusvalta. Suomalaisilla on paitsi oikeus olla harjoittamatta uskontoa, myös oikeus harjoittaa sitä. Kun suurin osa suomalaisista kuuluu erilaisiin uskonnollisiin kirkkokuntiin tai yhteisöihin, uskonnon harjoittamisen oikeuttakin pitää kunnioittaa.”

”Pienen vähemmistön diktatuuriin alistuminen on väärä ymmärrys uskonnonvapaudesta.”

Ruotsi ei riitä pelotteeksi

Etelä-Suomen Sanomat kommentoi mielipidekyselyä, jonka perusteella enemmistä suomalaisista kannattaa puolustusyhteistyötä ja jopa sotilasliittoa Ruotsin kanssa. *”Tulos on historiallinen, että nyt enemmistö asettui liittoutumisen kannalle. Näihin saakka mielipidemittaukset ovat poikkeuksetta antaneet tylyt rukkaset sotilasyhteistyölle.”*

”Niin hyvä kuin puolustusyhteistyö Ruotsin kanssa olisikin, se ei synnyttäisi kovinkaan vahvaa pelotetta. Pelote on kuitenkin sotilasyhteistyössä hyvin tärkeällä sijalla, sillä se nostaa uhkaamiskynnystä.

Tavoite on ennalta estää mahdollinen hyökkäys. Siihen ei yhteistyö Ruotsin kanssa auta.”